

Doorlopende leerlijnen

Een reactie van de Landelijke Studenten Vakbond

Inleiding

De Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) heeft met interesse de kabinetsreactie op het rapport van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen gelezen.¹ Het onderwerp raakt maar ten dele aan het hoger onderwijs, maar de LSVb ziet het belang dat studenten hebben bij een gedegen vooropleiding. Zeker als het gaat om basisvaardigheden als taal en rekenen. De LSVb is dan ook gelukkig met de extra investeringen, die op de lange termijn de problemen in het hoger onderwijs met taal en rekenen op moeten lossen. We hebben echter wel een aantal vragen, die zich met name toespitsen op de korte termijn, en dan met name voor pabo-studenten.

Vragen bij kabinetsreactie

De LSVb ziet in de reactie van de regering niet duidelijk dat er op korte termijn iets gedaan wordt aan de actuele en zeer urgente problematiek met de uitval vanwege de taal- en met name de rekentoets op de pabo's. Het gaat hier om veel studenten die wel degelijk de capaciteiten bezitten, maar die gedupeerd zijn door het gebrekkige rekenonderwijs dat zij in hun vooropleidingen gehad hebben. Wat de LSVb betreft heeft de overheid een verantwoordelijkheid voor deze studenten. Ten tweede heeft het rücksichtlos afwijzen van deze groep, door middel van een negatief bindend studieadvies (BSA), tot gevolg dat het lerarentekort nog nijpender wordt. Met andere woorden: de overheid heeft er ook baat bij om zo snel mogelijk iets te doen aan de problemen op de pabo's.

Uit de beleidsreactie blijkt dat voor de instroom op pabo's een rekenniveau gewenst is (3F) dat momenteel nog niet gehaald wordt. Tot die tijd wil het kabinet de instroomtoetsen handhaven.² Over de toets in de huidige vorm zijn echter zeer veel klachten, zowel van de kant van de docenten als van de studenten.³ Het gaat met name om de WISCAT-rekentoets. Klachten zijn onder andere:

- Doordat de toets adaptief is weet een student niet wat hij kan verwachten.
- Een student kan de toets niet inzien op een manier dat hij of zij er iets aan heeft. Inzage kan alleen bij het CITO in Arnhem, waar alleen de vraag en het antwoord zichtbaar zijn, een student weet dan niet wat hij of zij fout heeft gedaan. De "diagnostische informatie" die na afloop van de toets beschikbaar wordt gesteld bestaat uit niets anders dan vijf subcategorieën met een deelscore; studenten weten hiermee nog steeds niet wat ze fout doen. Docenten hebben ook aangegeven er niets aan te hebben.⁴
- Doordat de toets digitaal en adaptief is, is het onmogelijk om eerst de makkelijke opgaven te maken en moeilijke opgaven later te beantwoorden. Ook is het niet mogelijk om terug te komen op een gegeven antwoord.
- Omdat de toets digitaal is wordt er alleen gekeken naar de uitkomst, niet naar de berekening. Een student die een berekening volledig goed maakt, maar een komma verkeerd zet heeft pech.

---

¹ Beleidsreactie Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen.

² Beleidsreactie Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, 15.

³ De klachten over de rekentoets zijn inmiddels veelvuldig. De LSVb heeft het rapport "van je fouten kun je leren" uitgebracht, op waar meer dan 200 pabostudenten in zijn gegaan op de problemen. Verder heeft het netwerk van docenten rekenen en wiskunde aan de pabo's, Panama, hier ook uitgebreid over geschreven in hun tijdschrift. Zie onder andere:

- LSVb, "van je fouten kun je leren".

- Panama nieuwsbrief opleidersnetwerk, nr. 20, 20 november 2007.

- M. van Zanten & P. van den Brom-Snijders, "beleidsagenda lerarenopleiding leidt tot niveauperlagering".

- J. B. den Hertog, "Rekenvaardigheid en gecijferdheid".

Alle documenten zijn als bijlage toegevoegd aan de email met deze reactie. Ook zijn ze bij de LSVb op te vragen.

⁴ Panama nieuwsbrief opleidersnetwerk, nr. 20, 20 november 2007.

- Het niveau van de toets is erg laag, lager dan dat van eerdere toetsen, terwijl de uitval veel hoger is.⁵ Het argument dat deze de rekentoets bijdraagt aan de kwaliteit van het rekenonderwijs is dan ook een onterecht argument. De WISCAT-toets is symboolpolitiek gebleken.

De LSVb is van mening dat studenten sowieso de mogelijkheid moeten krijgen om de rekentoets schriftelijk te maken. Ook zou ze graag zien dat de digitale, adaptieve toets niet langer gebruikt wordt zonder dat er eerst een zeer grondig onderzoek is geweest naar de wenselijkheid ervan en de klachten die er over zijn. De Expertgroep Doorlopende Leerlijnen stelt dat juist het “waarom” van een berekening uit kunnen leggen “een kwaliteit die natuurlijk onmisbaar is voor leraren basisonderwijs.”⁶ Ook in dat licht is het onbegrijpelijk dat de toets die bepaalt of studenten al dan niet hun opleiding aan de pabo mogen vervolgen helemaal voorbij gaat aan de berekening (het “waarom”) en alleen beoordeeld wordt op basis van de gegeven antwoorden. Ten slotte vindt de LSVb dat er geen negatieve bindende studieadviezen gegeven zouden mogen worden, tot er een gedegen onderzoek (bijvoorbeeld door de Inspectie) gedaan is naar de WISCAT-toets. Dat na de invoering van een toets het niveau lager is, maar de uitval hoger suggereert immers dat er iets grondig mis is met de toets.

Daarom lezen wij ook met verbazing dat het kabinet voornemens is om toetsen beschikbaar te stellen aan MBO en VO “naar analogie van de taal- en rekentoetsen die door de pabo’s worden gebruikt”.⁷ Zolang er nog veel problemen zijn, dient deze vorm van toetsing zeker niet te worden uitgebreid! Het is natuurlijk wel verstandig om het niveau van pabo en vooropleiding meer op elkaar af te stemmen.

Met betrekking tot het BSA vinden we dat het onaanvaardbaar is op grote schaal studenten te verwijderen, terwijl er signalen zijn dat zowel het onderwijs als de toetsing niet op orde zijn. De LSVb heeft er echter begrip voor dat het niet wenselijk wordt geacht dat pabo-studenten stage lopen terwijl ze hun basisvaardigheden niet op orde hebben. De oplossing die hiervoor bestaat is een vakkeneis. Pabostudenten kunnen dan, wanneer ze hun toets niet halen, wel de opleiding blijven vervolgen maar mogen dan geen stages lopen totdat ze hun reken- en taaltoets gehaald hebben.

De LSVb is teleurgesteld dat het kabinet weigert haar verantwoordelijkheid te nemen voor het gegeven onderwijs op de pabo’s. Het kabinet is enerzijds van mening dat diagnostische toetsen, zoals de WISCAT-toets bedoeld was, de basis moet zijn om bij te sturen.⁸ De expertgroep heeft ook het advies gegeven dat instellingen een ondersteuningsaanbod dienen te organiseren.⁹ Maar het kabinet laat het aan de instellingen zelf over welke middelen gebruikt worden om dit te doen.¹⁰ Dit terwijl de Expertgroep concludeert dat er een enorm verschil is in de manier waarop verschillende pabo’s omgaan met hun rekenonderwijs. Dit geldt voor het reguliere rekenonderwijs, maar helemaal voor de ‘bijspijkeruren’: deze variëren per pabo tussen de 0 en 36 uur.¹¹ Ook uit onze eigen inventarisatie en vanuit docenten komt naar voren dat er op sommige instellingen niet tot nauwelijks bijgespijkerd wordt. Waar de instellingen zelf hun verantwoordelijkheid niet nemen, zou de overheid dat voor ze moeten doen.

Tegelijkertijd is de LSVb van mening dat de pabo’s meer ondersteund moeten worden bij het bijspijkeren van deze verloren generatie rekenaars. Enerzijds hebben de HBO’s hun verantwoordelijkheid te nemen voor deze mensen: het feit dat hun vooropleiding niet voldoende was, is geen excuus om deze studenten op het HBO ook maar onderwijs te ontzeggen en ze te verwijderen. De pabo’s zijn het hun studenten verplicht om alle zeilen bij te zetten om deze studenten te onderwijzen en waar nodig bij te spijkeren. Dit kost echter tijd en geld en het zou

---

⁵ M. van Zanten & P. van den Brom-Snijders, “beleidsagenda lerarenopleiding leidt tot niveauverlaging”.

⁶ Over de drempels met rekenen, 14.

⁷ Beleidsreactie Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, 17.

⁸ Beleidsreactie Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, 9.

⁹ Beleidsreactie Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, 4.

¹⁰ Beleidsreactie Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, 9.

¹¹ Over de drempels met rekenen en taal, 14.

daarom ook helemaal niet verkeerd zijn wanneer OCW, dat 115 miljoen uittrekt om de algehele taal- en rekenproblematiek aan te pakken, ook een deel van dat geld specifiek zou toewijzen aan de Pabo's. Dit geld zou gebruikt moeten worden om specifiek de deficiënties op het gebied van taal en rekenen aan te pakken. Wederom, dit dient een maatschappelijk belang (in de strijd tegen het lerarentekort) maar laat óók zien dat de overheid zich verantwoordelijk voelt voor studenten die nu tussen wal en schip dreigen te vallen.

Concreet: de LSVb ziet graag

- Een gegarandeerde mogelijkheid voor studenten om een vervangende rekentoets van gelijk niveau te maken in plaats van de digitale WISCAT-toets. Deze dient 'ouderwets' met pen en papier gemaakt te worden. Hiermee worden namelijk zeer veel van de problemen die studenten en docenten hebben met de WISCAT-toets ondervangen (bij een toets met pen en papier kunnen bijvoorbeeld vragen worden overgeslagen, kan teruggekomen worden op gegeven antwoorden, kan bij de beoordeling rekening worden gehouden met de berekening en niet alleen met het antwoord)
- Een uitgebreid onderzoek naar de WISCAT-toets en de problemen die studenten en docenten hiermee ervaren, bijvoorbeeld door de Onderwijsinspectie.
- Dat de overheid pabo-instellingen verplicht om voldoende rekenonderwijs en rekenbijspijker cursussen aan te bieden en hier op toeziet.
- Dat de overheid de pabo's extra middelen verschaft om dit uit te voeren. Het dient een substantieel bedrag te zijn en de overheid zou er toezicht op moeten houden dat dit geld ook goed besteed wordt.
- Dat er geen BSA's gegeven worden, aangezien er veel problemen zijn rond de rekentoets en omdat het onderwijs op veel instellingen niet op peil is. Om te voorkomen dat ongekwalificeerde pabo-studenten toch voor de klas komen te staan, zou een eis gesteld kunnen worden dat er niet aan stages begonnen mag worden zonder dat de toets gehaald is. Dit geeft studenten de mogelijkheid zichzelf te verbeteren, zonder het risico dat er ongekwalificeerde studenten als stagiair voor de klas komen te staan.
- Een fatsoenlijke inzage in de rekentoets, waar studenten en docenten iets mee kunnen, waarvoor studenten niet naar Arnhem hoeven en waarbij het duidelijk is wat ze verkeerd hebben gedaan.

Het LSVb Bestuur 2007 – 2008

Lisa Westerveld
Joanneke Krämer
János Betkó
Joost van der Veen
Jorieke Casteleijn

Voor meer informatie: De Landelijke Studentenvakbond, 030-2316464

Wat opmerkingen van studenten die binnen zijn gekomen bij de LSVb¹²:

Pabostudent Marnix Academie: "Er wordt in het 1e jaar heel veel aandacht besteed aan verhalen vertellen en voorlezen, maar in verhouding erg weinig aan het rekenonderwijs. Dit klopt niet!"

Pabostudent Fontys Tilburg: "Er is een dag waar je jouw tentamen mag inzien. Alleen mag je dit met niemand bespreken en niets mag je op een blaadje schrijven. Helaas is dit wel op een schooldag en in Arnhem."

Pabostudent InHolland Haarlem: "Dat de computers storen en dat je niet even een vraag kan overslaan om daar later nog een keer naar te kijken"

Pabostudent InHolland Alkmaar: "Ik vind het belachelijk dat de toetsen niet ingekeken kunnen worden en dat als je het antwoord op de vraag niet weet, je de som niet even over kunt slaan, maar dan meteen je punten kwijt bent."

Pabostudent InHolland Haarlem: "De computer toets is heel naar omdat je niet iets even kan overslaan. Het is ook een nadeel is dat ze niet kijken naar je berekeningen."

Pabostudent Fontys Limburg: "Verder wil ik dat er inzage in de toetsen komt, zodat je tenminste de kans hebt om te zien wat je fout doet. Want van je fouten kun je leren."

Pabostudent InHolland Haarlem: "Ik vind dat de rekentoets ook op papier gemaakt moet kunnen worden. Dat zou mij vorig jaar erg geholpen hebben, omdat je dan een beter overzicht hebt."

---

¹² LSVb, "van je fouten kun je leren".